

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 450 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Pentru apărarea credinții!

Un distins membru al clerului nostru ne trimite un număr din revista „Szamos”, subliniindu-ne, cu creionul roșu, cele două pagini, ce cuprind turburările credincioșilor noștri din Sătmar, când cu cea dintâi vizită oficială a vicarului de Hajdudorog, în calitate de inspector școlar suprem.

Am dat în numărul trecut informațiile privitoare la cele desfășurate acolo, dar totuși trebuie să revenim asupra chestiei, a cărei importanță este, în înțelesul cel mai strâns al cuvântului: vitală și istorică.

Credincioșii noștri, păstori și turmă cuvântătoare, ca un singur suflet s'au revoltat, văzând pe vicarul *rutean* sălășluindu-se între ei, cu schiptrul puterii în mână. Nu au avut lipsă de nici o „agitare”, cum susține presa maghiară; nu au trebuit să fie puși la cale de „agitatorii valahi setoși de răsbunare”, ci au purces conform celui mai bun simț al lor, când și-au arătat, în mod sincer și nefățărît resenzul lor, pentru cele ce se desfășurau înaintea ochilor lor, apărându-și credința și convingerile, cu o tărie și demnitate vrednică de orice om conștiu.

Ei n'au lovit, nici nu au pus mâna pe nimeni; au încuiat ușa bisericii cel mult și aceea a școlii; au inscenat o demonstrație, în care își arătau protestul lor pentru inovațiile, ce li-se păreau jicnitoare credinții lor din moși-strămoși. Pot fi oare conziderați ca „revoluționari” și „tăciunari” acești buni și adevărați creștini, cari după ce au închis biserica, au luat cheia și trecându-o din mână în mână, au sărutat-o cu toții între lacrimi, ca pe un clenodiu sfânt? Pot fi tratați, ca niște resvrătitori preoții, cari n'au

făcut altceva, decât au rămas credincioși și consecvenți jurământului canonic, ce l-au depus înaintea Arhiepiscopului lor, cu prilejul hirotonirii?

Și se poate, în veacul al XX-lea — când toate confesiunile și chiar *aconfesiunile* au salvus conductus în țara aceasta a Sfântului Ștefan — se poate, ca tocmai credincioșii *catolici să fie opintiți în cultul lor religios, chiar din partea catolicilor?*

Se poate o ironie mai sfruntată?

Mai poate admite cineva, că lucrurile de credință și cult dumnezeesc, să se introducă în veacul al XX-lea, cu solgăbirae, forța branșială și cu baionetele jandarmilor?

Credincioșii noștri nu au nimic, cum nu avem nici noi, împotriva episcopiei de Hajdudorog, cu toate inovațiile ei de limbă liturgică, ierarhie etc. Alături-se acestei episcopii cine va vrea? Dar cine poate săli pe *un singur* credincios macar, să se alature la schimbări, pentru acceptarea cărora el nu luase nici un angajamânt?

Vicarul din Hajdudorog se va alege din răceala cu care a fost primit, cu o învățătură: Că adevărața credință nu se poate impune nimărui cu forța și că cei ce vor să o impună, subminează chiar temelia credinței, a cărei rădăcini sunt săpate adânc în sufletul credincioșilor.

În loc de a se admite acest adevăr atât de elementar, vedem, că preoții și credincioșii sunt târșiți în temniță între baionetele jandarmilor.

Cei-ce au întemeiat episcopia de Hajdudorog n'au prevăzut că cu astfel de mijloace vor inaugura activitatea noii dieceze.

Noi suntem siguri, că au fost în rătăcire.

De aceea și sperăm, că vor reveni încurând asupra pasului făcut, până-ce nu e târziu.

Presa maghiară și episcopia de Hajdudorog.

În toate țările din lume presa e simbolul libertății, refugiul celor isgoniți, scăparea celor subjugăți, apărătorul dreptății și al echității. Când cel împilat nu are scăpare la nime, mai rămâne presa, scutul și apărarea tuturor celor neîndreptățiți. În țările Apusului presa e mai puternică decât statul. Câte porniri păcătoase îndreptate împotriva libertăților publice n'a zădărnicit acolo presa, câte nedreptăți n'a descoperit, pe câți robiți nu i-a eliberat din ghiarele morții!

Ce distanță dela toate aceste și până la presa maghiară! Aci e tocmai interes. Lovește-l, vâra-l în temniță, scoate-i și sufletul din oase, persecută-l pân' într'a șaptea sămânție! În privința aceasta nu e deosebire dacă organul de publicitate e francmason ori catolic, guvernamental ori opozițional. Unde vă trebuie mai clasice exemple, ca în chestia episcopiei de Hajdudorog? În loc de a lua în apărarea libertățile confessionale, de a condamna Kulturkampful provocat din sânin, ea susține, aproabă, întetește lupta aceasta. Și ce e mai scârbos, că presa catolică, care ar trebui să se rușineze de aceasta chestie, poartă în frunte steagul împilării! O luptă a catolicilor împotriva coreligionarilor lor! Mai are pârche în istoria omenimei? Ar trebui fixată situația și arătată lumii, ca să vadă, ce se poate întâmpla în veacul al XX-lea.

Femelle în serviciul presei creștine.

Este lucru știut, că presa ungurească aproape toată e jidovită și redijată în mare parte de francmasoni. Ideile, ce le răspândește presa ungurească, sunt în mare parte contrare pincipiilor creștine adevărate.

Pericolul, ce s'a ivit pe urma lățirii aatorfel de ziare, au pus pe gânduri serioase pe conducătorii catolicilor din Ungaria. S'au chibzuit deci diferite mijloace, prin cari s'ar putea pune stavilă răspândirii acestor ziare. În scopul acesta s'a înființat reuniunea de presă catolică, care are o secție a damelor. Secția aceasta numără 117 membre active, cari în cursul unui an au desvoltat o muncă foarte rodnică.

Au câștigat ziarelor și revistelor catolice (Alkotmány, Uj Lap, Élet, Zászlók, Kis Pajtás etc.) în primul an 2300 abonenți noi. Au folocuit în 301 cazuri ziare francmasone cu ziare catolice. Au vândut 1824 exemplare din edițiile scrierilor catolice. Au colectat pentru sprijinirea presei catolice 15,030 cor. A edat trei feliiuri de scrieri volante.

prima în 10000, a doua în 80000 și a treia în 200000 de exemplare. Primele două au trecut cu totul, a treia acum este în desfăcere.

Numita secție le-a făcut toate acestea inspirată de cea mai curată dragoste creștină și din iubire adevărată către presa catolică. Membrele au început a plasa ziare și scrieri catolice mai întâi în cercul cunoștințelor, apoi au cercat legături și mai îndepărtate, formând subsecții prin diferitele centre și orașe.

Din raportul viceprezidentei reiasă, că în celea mai multe locuri li s'a obiecționat, că ziarele catolice nu sunt așa de bine și bogat informate, ca celelalte ziare, deci pe viitor uniunea va trebui să se îngrijască de ridicarea nivelului informativ și literar.

Iată cum lucră alții pentru sprijinirea presei lor. Când se va putea vorbi și la noi de o astfel de propagandă împotriva ziarelor și revistelor streine.

Sinoadele protopopești și alcoolul.

După cum am înțeles, în celea mai multe protopopiate din Arhidieceză, s-au luat, deși târziu — dar totuși s-au luat frumoase hotărâri și aducătoare de mult bine, dacă s'ar și în traduce în faptă, — de a lupta pe toate căile spre a desrobi pe țaran de sub cătușele păcatului și sărăciei. Dar pare mi-se noi numai hotărâri știm aduce, de altcum nici nu-le poate face omul pe toate, să și hotărească și ce a hotărât se și îndeplinească. E destul că hotărește, altul îndeplinească, pentru noi e destul să arătăm lumii, că suntem tot așa de buni legiuitori — în miniatură — ca și strămoșii noștri, Romanii, cei mai mari legiuitori ai lumii.

Singur — doar — protopopiatul Indolului a arat și ceialaltă calitate a poporului roman tot în miniatură. Celelalte protopopiate ce fac? Vasă zică încă odată, barămi de ar fi asta ultima, să adeverește spirituala și dureros de adevărată zicală alui Creangă: Românului numai până atunci îi greu, până să apucă de ceva, că de lăsat să lăsa el ușor.

Fraților, și în special, dlor protopopi, clericii din Blaj dându-și bine seamă, că așa cum a fost până acum nu poate să mai fie, că împrejurările s'au schimbat — și dureros — în defavorul nostru, că ziua de mâne va pretinde dela poporul nostru o altă organizare în lupta socială, o organizare a cărei tărie va consta în forța spirituală și corporală a indivizilor, a pornit o nobilă luptă în contra celui mai mare dușman al poporului nostru, care ne rapește nu ca un dușman de de rând, care ne poate răpi numai celea externe, averea și chiar sănătatea ci și cinstea și uneori și sufletul. Datorința noastră e, că dacă nu am pornit noi această luptă cu toate că ar fi trebuit, se le dăm cel puțin ajutor. Nizuințele nobile, pornite din suflete tinere și candidie trebuie sprijinite. Nu e vrednic de viață acel popor, în sinul căruia nizuințele tinerești nu află răsunet — a zis un bărbat odată, care știa preții tinerimea — nu am fi vrednici de viață și am fi trântori pe corpul națiunii dacă nu ne-am asocia cu trup cu suflet la nizuințele, cari tind la ridicarea lui

Ca curajul tinerimii să nu scadă, că nesuccesul de sigur i-ar dobori, trebuie să ne punem și noi pe lucru, că e mare răspunderea cu care suntem datori în fața viitorului de nu-i vom sprijini. Nu-i sprijinim acum, ei luptă mai departe. Inșă până când? Până când avântul tineresc să sfârșește și acesta nu poate dura mult, dacă nu capătă nouă și nouă puteri, cari în cazul

acesta le poate da numai succesul. Succesul e isverul tainic, isvorul de apă vie din care isvoresc indemnurile mari spre fapte mari. Tinerii noștri fără ajutorul nostru succes nu vor avea. Și atunci ce să va întâmpla? Vor cădea în aceea boală — care e o moarte vie — să ne ferească Dumnezeu pe noi înșine mai întâi — care se numește letargie. O tinerime descurajată, fără avânt — pasăre fără aripi — vom avea atunci — din vina noastră! Cine nu vrea să fie complicele acestui dublu păcat față de tinerime și popor, cine nu vrea să fie furul faptelor mari de azi și a celor de mâne se dea mâna cu tinerimea, să lupte împreună cu ea, ajutându-o cu sfatul — ca mai espert — și cu fapta — ca mai tari — spre a dărâma ce e rău în sufletul poporului nostru, și pe ruinele acestea a ridica edificiul viitorului, care să poată rezista la ori ce furtună.

În concret fraților, și în special dlor protopopi, Vă rog din tot sufletul, și cred, că prin glasul meu vorbesc cei mulți doriți de progres, că în fiecare protopopiat în timpul cel mai scurt posibil să se întemeieze reuniuni de temperanță, așa încât pe toamnă fiecare protopopiat — respective fiecare reuniune de temperanță din fiecare protopopiat să și poată trimite delegații săi la Blaj unde se va constitui o reuniune centrală, care va avea menirea de a supraveghea și controla pe celelalte și unde se vor debate și aduce statute uniforme pentru toată arhidieceza. Dlor protopopi, acum e timpul suprem să Vă arătați la locul chemării, că dela zelul și conștiința On. Dvoastre atârână tot succesul acestei încercări, care dacă va succeda, — și trebuie să succedă, ar fi o rușine pe noi de nu ar succeda — va aduce mult bine. Meritul reușitei va fi a On. Dvoastre, dar și rușinea de nu va reuși

FOIȚA.

Dumnezeu iartă.

După: L. Cenner.

A trecut iarna și timpul posomorît, soarele iarăși e frumos și zimbitor. — Razele lui strălucitoare strigă după primăvară, să sosească cât mai îngrabă. — Iarba și-a scos deja capul de sub pământ și ca un vâl de catifea verde, se întinde peste câmpii. — Mugurii arborilor creapă, unii înfrunzesc deja, pe când alții încep să înflorească. — Totul e frumos, aerul e plin de mirosul îmbalzat al floricelelor de primăvară. — Toate dimprejurul nostru se bucură, și chiar și ciripitul păserelelor mici încă ne înveselește, prevestindu-ne sosirea repede a primăverii.

Timpul schimbăcios însă, îndată îndepune toată natura. — Nori negri se ridică sus în văzduh, acoper întreg cerul și ascund zimbitoarele raze ale soarelui auriu. Par'că ar voi să îmbrace întreagă natura în doliu.

Dar ce-i asta?

Pentruce așa o schimbare repentină?

Ce s'a întâmplat? Oamenii încă sunt tăcuți, fețele lor sunt serioase.

Ia ajuns ceva întristare?

Doar vre-o nenorocire?

Da, nenorocire.

E Vinerea mare!

Grăbesc cu toții la biserică.

Întreagă omenimea e în doliu, și împreună cu ea și natura și mortul, Isus Hristos, Răscumpărătorul omenimii.

Azi El zace în sicriu.

Toți grăbesc la El, să-i vadă ranele sfinte și să-și exprime tributul de mulțămintă și supunere creștinească.

Altă dată pe credincioși îi chema la rugăciune sunetul duios al campanelor, azi însă în Vinerea mare și acela și-a pierdut glasul. — Servul D-lui pășește la altar, descoperă vâlul negru de pe sf. mormânt și poporul făcând mătâni se roagă ferbinte.

Întâi ingenuchie preotul, apoi poporul și rând pe rând sărută cu sfințenie ranele Lui vindecătoare. — Între cei mulți era și o mamă tină, rămasă văduvă, ținând în mână copilul său, care nu împlinise încă șase ani. — Trebuie că trăia între condiții foarte modeste, fiindcă avea îmbrăcămintea de tot simplă.

Pe fața ei puteai ceti urmele pe cari le-a înfipt suferința și lipsa. Ori doară alte neajunsuri au ofilit-o așa de timpuriu?

Vino copilul meu, zise ia, ingenuchie și te roagă și tu bunului Isus. Și amândoi se plecară în ghenunchi, rugându-se cu toată căldura sufletelor lor. — Se vedea pe sârmana, că rugăciunea îi alină durerea, pe care ea în taină o descoperia cu toată sin-

ceritatea înaintea celui Atotputernic, și două lacrimi mari se rostogoleau încetinel, pe fața ei suferindă.

Cei din jur privesc cu respect la durerea ei, iar dânsa observând, se ridică repede și făcându-și drum prin mulțime, se depărtează.

Femeia își trăgea originea dintr'o familie domnească veche, ce ajunsese la sărăcie. Soțul ei, după care se mărită în vrâsta de optsprezece ani era unul dintre oamenii, pe cari lumea îi numește semidocti, era un om ce profesa cele mai scâlciate principii anarchiste, un om care a învățat puțină carte, un om care n'a voit să studieze mai departe, ori n'a putut și căruia nu-i plăcea lucrul, doar din motivul că el încă a învățat pe la școală. Și că sunt mulți indivizii de aceștia, o știm, căci aceștia sunt, cari pentru parale sunt în stare să îndeplinească orice faptă. Achim Bognărescu încă era unul din ceata acelora. Soartea l-a favorizat destul, căci după puțină calificare ce avea, ajunsese la un post bun de scriitor, unde prin istețimea lui deveni, în scurtă vreme tare iubit. Asta însă n'a ținut mult, căci Achim nu se putea împăca cu gândul cum de superiorii, cari după cum credea el, lucră și muncesc mai puțin, și totuși primesc plăți mari, pe când el, muncește mult și răsplata abia face câțiva fileri. Inzădar îi spuneau că lucrul nu-i așa cum socoate dânsul, aceia au calificare cu mult mai mare ca alui, el înse-

Bine Vă cugetați, că de ce Vă rugăm nu e mare lucru — mare e în fructele ce le va aduce — dar va fi mare rușinea de nu se va realiza, că încodată s'ar da dovadă de slăbiciunea și insuficiența bazei pe care e edificat tot edificiul nostru moral, și că sentimentul nostru național cu care ne place a ne încărcă de câte ori ni se dă ocaziune, e o floare falsă în buntionieră.

Se vorbea, că mișcarea aceasta ar trebui pornită de sus, și așa se va și întâmpla, dacă nu o vom ști noi realiza — dar bine trebuie să se observe, că de acțiune pornită din poruncă lipsește acel substrat, care îți dă putere de muncă, voce bună, care pare că-ți întinerește puterile și acel nu știu cum — nu se poate exprima — care pare că te face neastâmpărat, ca să faci tot mai mult, inițiativa proprie de care noi nu ne putem lipsi în lupta aceasta, care o are se o ducă fiecare protopopiat și fiecare individ în parte. Și abstrăgând dela aceasta ar fi dureros, dacă am aștepta totdeauna îmboldiri ca să facem binele, și l-am face numai la poruncă și de mântuială. Și așa lumea are o părere, că lucrăm numai din interes și dacă nu suntem plătiți nu facem nimica. Să nu fim numai mercenari, ci adevărați apostoli, iată ce pretind zilele de azi; și apostolia noastră acum deocamdată se o arată în fapta asta mică: înjghebare reuniunilor de temperanță!

Dumnezeu să ne ajute!

— De pe vulea Ierii. —

Respingerea actelor oficioase de către inspectorele cottens de Sătmar.

pentru că acelea sunt provăzute cu sigilul parohiei cu inscripție românească.

Mai în iarnă am putut ceti în prețiosul Organ archidieceșan „Unirea” cercularul

Inaltpreasănțitorilor Archierei de Gherla și Lugoș cu cari în tenoarea cercularului Ministrului r. ung. de Culte și Instrucțiune publică, au ordonat procurarea sigilelor școlare pentru școala de toate zilele, sigilul cu incripție maghiaro-română, iar pentru școala de repetiție exclusiv maghiară. Au trecut de atunci câteva luni, prin urmare directorii școlari din acelea dieceze au avut destul timp să-și procure acelea sigile, și cred că le-au și procurat. Preaveneratul Ordinariat dieceșan gr-cat de Oradea mare abunăsămă din principiul, că susținătorii școlilor noastre fiind comunitățile bisericesti, cari în înțelesul legilor au drept să-și aibă sigilul lor cu inscripția limbii liturgice, iar șefii Comunităților bisericesti, preoții și protopopii, deodată fiind și directori școlari toate actele oficioase sunt dator să le provadă cu acel sigil; ba în cercularul edat în 20 Decembre 1912 sub nr. 3867. pentru orientare apriat spune: „Cu privire la certificatele, despre cari s'a făcut pomenire mai sus (înțelegându-se atestatele finali) adaugem, că acele sunt documente publice sau se consideră de atari, prin urmare pentru a li-se da aceasta înfătoșare, trebuie să se provadă și cu sigilul oficial. Sigilul are să fie, până la alte dispozițiuni sigilul parohiei.” Foarte corect. Noi preoții dela periferii bucuroși ne-am conformat perscrisele cercularului dieceșan, — deși știam, că Cercularul ministerial edat cu privire la atestatele școlare finale trebuie înțeles ad litteram, — cu atât mai vărtos, căci după-ce președinții senatelor școlare alias directorii școlari sunt tot una și aceeași persoană, cari conduc și afacerile bisericesti și și parohiali prin urmare era superflu să mai procurăm atâta amar de sigile, când încă nimeni nu ne-a interzis folosirea celui mai oficial și mai veritabil sigil bisericesc. Și noi ești mai mici suntem convinși, că

idea ce reiese din Cercularul orădan eșia învingătoare în chestia sigilelor, dacă și mai susamintitele Ordinariate purcedeau solidar cu Ordinariatul de Oradea. Așa însă suntem bătuti de nou, căci noi înșine ne combatem cu superfluul hiperzel, unde ar putea și lipsi. — Căci cercând inspectorele reg. cottens de Sătmar, renegatul dascăl șvab din Csanátos, Bodnár György, nescari date referitoare la întregirea competențelor învățătorești, cuprinsul cărora au trebuit adevărate cu sigilul oficial, și văzând el că chestionariul din parochiile gherlane este provăzut cu sigilul pajurat și cu două inscripții, inscripția română umilindu-se sub picioarele inscripției huno-maghiară, ș'a căpătat pofta să-și implinească: „hivalalos kö:eleségul” respingând chestionarele sosite dela Oradani cu clauzula: „A miniszter urnak törvényben gyökerező rendelkezésének nem foganatositása miatt a már meglevő államsegélyek beszüntetését fogom javasolni.” Bravo Herr Schulmeister Bodnar, vezi ce bună armă ți-au dat Gherla cu carea poți se eluptezi drepturile limbii ungurești, — și Tu române nu te mai trezești.

X—x.

Banca de asigurare „Transilvania”.

În urma unei apostrofări, ce ni s'a făcut nu de mult în „Gazeta Transilvaniei” din incidentul trecerii la penzie a unui funcționar român dela acest institut — și având în vedere multiplele și marile interese ale publicului român, angajate aci; subsemnații membrii în consiliul de administrație dorim a servi acum în preajma adunării generale, cu următoarele exacte lămuriri:

Când înainte cu câțiva ani erupsese o criză pentru unele daune suferite sub direc-

profesând principiile socialiste, nu voia să înțeleagă asta de loc și zicea mereu: eu încă sunt om ca și ei, și ei încă nu sunt mai altcum decât mine. Lucru natural, deci afacerea sa terminat că, într'o zi frumoasă de vară pe Bognărescu l'au demisionat din post și familia rămase fără nici un sprigin. —

Soția lui avea un spirit nobil, pentru bărbatul ei se ruga adeseori la Dzeu, ca să-i lumineze mintea, să-l aducă la calea adevărului, dar zadarnică i-a fost orice întrepunere și rugăciune. Bărbatul îi trăia și până acum fără să se intereseze de religie, era întocmai ca un animal, și de azi începând era și mai rău. De când soartea a început să-l apese, din gura lui nu puteai auzi decât numai cuvinte mângiate de sudalme; ura biserică și rugăciunea, ba le înconjură chiar, ori dacă vedea ori auzia pe alții rugându-se devenea așa de furios încât era în stare să comită orice păcat cu respectivul. Sermana lui femeie plângea numai și lacrima întruna. Iși deplângea fericirea ei pierdută și soartea tristă, la care ajunseră cu toți prin ușurătatea bărbatului.

De câteori la făcut atent, de câteori la rugat ca să se întoarcă la Dzeu, căci Acela îl va ajuta și îl va asculta. Dar nu! Ba în cazuri de acestea o împingea dela sine, dându-i și câte un ghiold sermanei femei.

Bognărescu, neplăcându-și lucrul, adesea își câștiga pâinea pe căi neiertate, dar chiar

și ce câștiga în acest chip, nu o ducea acasă, ci amestecându-se cu prietini răi, prăpădea totul și numai a doua ori a treia zi se întorcea acasă beat tun, și atunci zdrobia totul ce-i ajungea la mână. Sărmana femeie ce să facă? Doar era băraatul ei, căruia i-a jurat credință înainte lui Dzeu și a oamenilor, că nici când și în nici o nefericire nu-l va părăsi.

Ce să facă dar?

Suferea în liniște și tăcea ca o martiră.

Suferea ceartă, bătaie și orice mofturi, ale bărbatului. Doar așa un suflet de inger o mamă așa de îngrijată cum era dânsa, a căreia unica mângâiere era religia și singura bucurie băiatul cu care a binecuvântat-o bunătatea lui Dzeu — cum s'ar fi și opus cum ș'ar fi și părăsit bărbatul. Dzeu i-a dat ei soarta asta, dea o va suferi în liniște. Fie numele Lui binecuvântat, zicea întotdeauna. Bărbatul, chiar de câștiga ceva, din ce să-și susțină familia nu aducea acasă nimic. Așadar din ce să trăiască ia și copilul? Lucra, căci a munci nu-i rușine. Umbla la spălat, la cusut și dacă nu știa altceva, cârpiea sacii dela moara vecină.

Nu peste mult suferințele îi crescuseră, soartea ei deveni și mai tristă.

* * *

Doamna Bognărescu, eșind din biserică, se grăbi direct spre casă. — Pe cale se cugeta și-și zicea într'una: se poate că

bărbatul i-a fi sosit acasă și neaflându-i iar va înjura și va zdrobi totul de prin casă.

Sosind la locuința lor, sui treptii abia răsufilând, să ajungă sus cât mai iute. Dar, Dumnezeule sfinte, nici n'a ajuns bine aproape de odaie și deja auzi injurăturile și sgomotul sălbatic. Cu mâna tremurândă deschide ușa și răsufilându-se întră pe ea ca un băiat, ce a făcut ceva bucluc și îi teamă să deie față cu mamă-sa. Băiatul, ținându-se de haina ei, se retrage fricos după spate-i, căci stia sermanul, că în atari împrejurări și pe el îl așteaptă ceva rău și neplăcut.

Soțul și soția stând față în față pentru câteva minute a urmat o liniște adâncă. — Era un spectacol și un contrast ne mai pomenit. Soția sta cu fața întristată, ochii ei tradau o durere secretă, se vedea pe ea credința într'un singur Dumnezeu; pe când bărbatul sta nepăsător, cu față desperată ca unul ce voia să prade și să uciză.

Ghița s'a rupt...

Femeia începe să vorbească, pășește mai aproape de el; nu te mânia tatică, e Vinerea Mare, e ziua de doliu pentru Dl Nostru Isus Hristos și noi am fost la biserică să ne rugăm puțin.

(Va urma.)

Trad. de: Prof. Aurel B. Gajia.

ținea „directorului de odinioară repășit” — și alta mai laterală pentru ocuparea postului de director; — crize, pe tema cărora economiștii români începură a pleda cu mult foc pentru înființarea unui institut de asigurare pur românesc, noi — ca toată lumea românească — am îmbrățișat aceasta idee, după cum am declarat publice prin „Tribuna” de atunci. Dar am ținut se declarăm totodată, că nu ar fi lucru cu minte se părăsim interesele unei clientele române de cel puțin 40—50% din totalul asigurărilor, nici marele număr de funcționari români, aplicați aci.

De aceea am primit a fi aleși în direcțiune, fără privire la gălăgia unor oameni neprevăzători, cari pretindeau: „Director român, ori nimic!”...

Nu aveam de unde lua un al doilea Brote. De aceea am primit pe vechiul și harnicul funcționar șef contabilul dl. Thiess, de director. Apoi ne-am pus pe baza celei mai desevărite cruțări și a celei mai rigide controle, restrângându-ne numai la afaceri solide. Și viitorul ni-a dat nouă dreptate. Am izbutit a consolida institutul așa, că afacerile sale — în butul marelui concurențe de tot soiul — merg progresând an de an; nu cu câștiguri de milioane, dar cu câștiguri constante și reale.

Rămâne acum chestia de paritate națională! Nici aceasta chestie noi nu o putem privi așa, cum o privește omul, ce ne sposto-fează prin „Gazeta”. Noi nu putem scutura din mână un funcționar contabil român, cu care se înlocuim spre exemplu pe dl. Emil Borcea, dacă din întâmplare în ierarhia institutului nu se află un atare. Asigurăm însă pe ori cine, că din partea colegilor sași din direcțiune nu ni s'a făcut niciodată opoziție din punct de vedere național. Colegii sași din contră se bucură, dacă — fie pentru locuri în direcțiune, fie pentru funcționari — le putem recomanda oameni cât mai bine calificați. Funcționarii noștri sunt bine primiți și bine văzuți. În fruntea și în birourile celor mai mari agenturi, ca Aradul, Clujul etc. stau români bine plătiți. Ce să-i faci însă, dacă ici-colea nu putem și din motive binecuvântate nici nu vrem să concu-răm în plăți mari cu unele institute aieve sau la părere mai bogate?! Încolo însă numai dela noi depinde să ne validăm atât la conducere cât și ca funcționari. Fost-au timpuri, când influința noastră era covârșitoare. Acele timpuri pot reveni, dacă le merităm. De aceea ținem, că nu este lucru cu minte, când încă și azi se află oameni, cari agită pentru părăsirea locurilor dela conducere și împiedecă surescenența de funcționari la un institut cu trecut de o jumătate de secol, cu resurze de existență bine asigurate și în mare parte câștigate dela poporul nostru. Locurile aceste odată părăsite — rămân pentru totdeauna pierdute. Datorința noastră este să stăm la postul nostru!

Sibiu, 25 Martie 1913.

Iuliu Bărdosy
v.-preș. direcțiunei.

Nicolau Maneguşiu
membru în direcțiune.

Reviste.

Partidul republican maghiar.

Idea republiciană cuprinde tot mai mult teren pînă la poporul maghiar, care pe unele locuri începe a profesa ideile republicane cele mai extreme. Partidul republican maghiar inspiră stăpînirii temeinice îngrijorări, cari așa se vede vrea acum serios se pună capăt agitațiilor republicane. Partidul republican a convocat adevărată adunare sa constituantă la Macău, tocmai pe ziua aniversară, în care, la 1849 Kossuth și soții detronară familia de Habsburg și declarară Ungaria de independentă.

Fixarea adunării pe 14 april, lasă să bănuim ținta specială a partidului, în fruntea căruia stă faimosul deputat de pe vremuri, săcuiul Nagy György. S'a întâmplat însă ceva neașteptat. Cu toate că au sosit chiar și din străinătate aderenți de ai propagandei republicane, ca de ex. deputatul italian Chiesa și alții, totuși ținerea adunării a fost oprită de poliție.

Cei adunați luând act de opreliște au convenit în presara adunării la o cină comună, însă uzind despre aceasta poliția și jandarmăria, au venit la fața locului și, pe republicani i-a scos cu baioneta din local. Tot astfel o pățisă și când vreo 50 dintre corifeii s'au adunat la casa avocatului Ioan Espersit, ca să stabilească programul partidului. Abia au început petrectarea programului și îndată a intrat jandarmăria în casa avocatului, a deținut dintre cei prezenți pe 5 inși iară pe ceilalți i'a scos afară și i-a provocat, să părăsească orașul.

Atentat împotriva regelui spaniol Alfonso al XIII. Nici nu s'a potolit bine senzație de pe urma atentatului săvârșit de un anarhist împotriva regelui Gheorghe al Greciei și ne sosesc vești despre un nou atentat săvârșit în contra unui alt cap încoronat, în contra regelui spaniol Alfonso. Din norocire însă de astă dată atentatul nu a fost tragic. Regele Alfonso, mulțumită prezenței sale, de spirit a rămas nevătămat.

Cazul s'a întâmplat astfel: Duminecă, în 13 aprilie n., regele Alfonso a luat parte la festivitatea militară, aranjată din prilejul depunerii jurământului de către recruți.

După terminarea festivităților, regele urmat, de suită a plecat călare spre palat. Pe cale când cortegiul era la o cotitură de stradă, a sărit din public un individ, a trecut cordonul, s'a repezit la rege, a prins frânele calului și a tras un foc de revolver, asupra regelui. Regele, când a observat, că individul străin vrea să prindă frânele calului le-a smâncit, iară calul s'a ridicat în două picioare și astfel glonțul destinat regelui, a intrat în pieptul calului. Gardiștii din apropiere au sărit în grabă asupra atentatorului, care în cursul svârcolirilor a mai tras două focuri asupra regelui, dară fără a nimeri. Atentatorul a fost dus la poliție. Regele văzând, că atentatorul e deținut, a salutat mulțimea adunată, care-i făcea ovații entuziaste și apoi și-a urmat calea spre palat.

Acesta este al treilea atentat împotriva regelui Alfonso. Prima oară au atentat în Paris împotriva lui, a doua oară cu ocaziunea cununiei, i-au aruncat bomba în trăsură. De amândouă ori a scăpat norocos.

Atentatorul se numește Rafael Sanchez Allegre. E de 26 ani. În buzunariul său s'a aflat portretul lui Ferrer, a anarhistului judecat la moarte și executat în Barcelona, apoi un bilet cu cuvintele: „Dacă mă iubești, îmi vei răsbuna moartea”. Cu ocaziunea interogatorului a spus, că fapta a făcut neprecugetat, sub impresia momentului. Și-a exprimat apoi dorința, ca să-l execute cât mai iute, căci știe, că de moarte și așa nu va scăpa.

Cum a fost cuprins Adrianopolul. Corespondentul ziarului „Az Est” publică o interesantă convorbire avută cu generalul bulgar Ivanov, învingătorul dela Adrianopol. Generalul a declarat, că orașul putea să fie de mult ocupat, dar a fost și el de credință, că va capitula de sine și ar fi fost așadar un lucru superflu, de a jertfi atâtea vieți de om fără lipsă. La urmă însă i-s'a dat încuviințarea ca să pregătească asaltul general împotriva forturilor.

Luni dimineața, zise Ivanov, am bombardat toată ziua forturile dinspre sud și într'acea mi-am concentrat trupele sub forturile dela ost. Bubuitul neconținut al tunurilor agitate într'un mod neobișnuit regimentele noastre, cari cereau cu stăruință să fie comandate la un atac de noapte. Am lăsat feciorii să voteze și urmarea a fost, că a-

proape toți s'au declarat pe lângă atacul de baionetă.

Asaltul prim s'a început în noaptea de Luni spre Marți și dimineața au fost poziții însemnate în mâinile noastre și 3 mii de turci prinsoneri. Cu toate acestea soldații noștri au fost în excelente condiții și de loc nu i-a obosit munca sângeroasă de peste noapte. Marți au dormit soldații noștri în șanțurile săpate sub brăul de piatră al forturilor turcești, iar peste ei sburau neîntrerupt ghiulele tunurilor noastre în întăriturile blăstămate de deasupra. Marți noaptea când s'a ivit luna pe cer am început al 2-lea asalt. Așa ne-am înțeles, ca tunurile să încete deodată și când vor reîncepe după 10 minute din nou regimentele noastre se pornească orbis înaintea. Încetarea bubuiturilor de tun și strigătul războinic din zeci de mii de guri, cari au urmat după aceea, zise generalul emoționat, au fost momente, domnul meu, pe cari nu iute l-e voi uita.

A fost la 10 ore noaptea când s'au pornit regimentele noastre cu pușca în mâni și inima în ochi spre forturile, din cari se vărsa un foc înspăimântător asupra lor. La 12 un sunet răsunător de trîmbiță anunță că oștirile noastre au ajuns la îngrăditurile spinoase de sârmă cari încunjurau forturile la o distanță de 104 metri. Indată am sistat focul artileriei, căci altcum primejdiam pe ai mei, și în acel moment au tăcut și tunurile turcești, iar în loc pușca și mitrailezurile pocnesc tot mai des și mai îndârjit până ce nu s'au mai auzit nici acestea, căci oamenii erau pept la pept și lupta se da cu baionetul și sabia. Dimineața, când se ivi cea dintâi rază de lumină pe cer drapelele bulgare, cari fâlăiau mândru deasupra forturilor vesteau cea mai strălucită și cea mai sângeroasă învingere din acest războiu. 12 mii de oameni ne-a costat aceasta biruință, tot atâția eroi al căror nume va fi rostit cu cuvenita venerațiune de posteritate.

Noutăți.

Din arhidieceză. *Basilii Suciu*, paroh în Căpușul de câmpie, a fost numit paroh în Murăș-Ludos și vice-protopop al districtului Murășului. *Nicolae Racovișan*, paroh în Schiopi (distr. Indolului) a fost numit paroh în Dâmb, în locul preotului Vasiliu B. Munteșcu, care a renunțat la aceasta parohie și rămâne deci mai departe paroh în Solevăstru.

Cuvânt de rămas bun. Iubiți Amici și Frați în Hristos, Iubiți Cunoscuți! Despărțindu-mă dintre voi cu cari împreună am muncit în acelaș tract și aceeaș vie a Domnului timp de aproape 17 ani, îmi reamintesc cu dulce mângâiere zilele petrecute cu voi și între voi. Acum la despărțire, cu iubitoare inimă mi-aș fi luat adio dela unul fie-care, dar greutatea de multe feliuri m'au oprit dela cea mai plăcută — dar de-odată și dureroasă — și dulce a mea dorință. Vă salut și Vă urez cu bine, din inimă curată iubiți amici, frați și cunoscuți, rugându-vă cu ochi înscălțați în lacrimi și cu inimă de caldă dragoste să mă păstrați cu drag și pentru totdeauna în inimile și memoriile Voastre. Dragostea lui Hristos și darul Domnului cu noi cu toți! Vă salut și îmbrățișez în Domnul. — Iubitor amic și frate în Hristos, Emil I. Marcu preot gâ-cat. în Tic.

Serbățile iubilare ale bisericii catolice. În anul acesta se împlinesc 1600 de ani dela publicarea edictului din Milan, prin care împăratul roman Constantin cel Mare decretiază și biserica creștină de biserică de stat. Întru amintirea acestui însemnat moment s'au decretat în biserica catolică mari serbări, cari în Roma vor fi de o splendoare neobișnuită. Spre scopul acesta se pregătesc numeroase peregrinaje din toate părțile lumii. Serbările s'au început deja, când în unele din duminici s'a celebrat în catacombele pontificelui Calixt sf. Liturgie cu mare pompă iar după amiază a fost peregrinaj în catacombele sf. Domitila și a pontificelui Calixt. A asistat o mulțime imensă. Archeologul Oratio Maruchi a cetit în ziua aceea o conferință asupra cataombelor și martirilor, îndemnând la urmă pe cei prezenți la perseverență și luptă, pentru biruința principiilor catolice.

Acord bulgaro-român. În cercurile diplomatice să colpurtează că un acord bulgaro-român e în pregătire. Urzitorul acestei alianțe care va stabili pe timp îndelungat raporturi amicale între Bulgaria și România e împăratul Germaniei Wilhelm. Scopul împăratului e, ca pe aceste două țări să le atragă în sfera de interese a triplei alianțe. Știrea e însă pare fantastică, mai ales că Bulgaria nu va putea lua parte într-o alianță, care indefinitiv e îndreptată împotriva Rusiei.

Hotăriri importante. În sinodul protopopesic al Clujului ținut Luni în 14 april s'au adus importante hotărâri. S'a hotărât a se cere convocarea sinodului arhidiecezan, pentru a considera starea școalelor, pe urma novisimei legi, cum și schimbarea statutelor fondului deficienților, spre a fi considerate și cvinvenalele la penzie, și eventual o sumă ca bani de cuartir. —

Pentru iubileul constantinian s'a hotărât prăznuirea lui cu misiuni în Topa deș și Berind, unde se vor binecuvânta și nouele școale ridicate în anul expirat. Se vor ținea înainte și după serb. „Constantin și Elena“ și vor fi împreunate și cu examenul școlar. Un nou tip de misiuni mai culturale. —

Mai amintesc hotărârea cea mai importantă: Războiul pentru estirparea dușmanului celui mare al poporului nostru: vinarsul! S'a hotărât eschiderea lui dela ori ce slujbă preoțească și masă ce urmează după slujbe. Apoi combaterea lui cea mai înverșunată. Tema a pus-o în desbatere un preot tiner, moralist (!) cu o disertație foarte bună și mai multe propuneri concrete!

Vom da un amănunțit raport.

O foaie germană despre alegerea dela Sasca. Cetim în „Österreichs cath. Sonntagsblatt“. Geometria electorală maghiară, s'au mai bine desconsiderarea nerușinată a libertății de alegere din Ungaria, a creat aceea operă de artă ca în cercul electoral românesc Sasca care dintre 1500 de alegători abia are 100 de alegători neromâni să fie ales o creatură a guvernului împotriva d. Dr. Aurel Vlad conducătorul iubit de toți românii. Și aceasta se întâmplă într'un moment când pentru Austria e atât de prețioasă alianță cu țara Românească.

Catastrofa din America. Am amintit de ravagiile uriașe cauzate de o furtună puternică în America. Mărimea catastrofei ni se prezintă numai acum în toată grozăvia ei din descrierile, ce le aduc foile americane. Furtuna a surprins pe oameni în somn și apa care a eșit din alvii a nimic tot ce îi sta în cale. Mii și mii de oameni s'au înecat, alții s'au refugiat pe coperișele caselor, unde au înghețat, ori au ars. Mulți s'au prăpădit și dintre români, dintre cari cei mai mulți își câștigă în Ohio pâinea de toate zilele, unde pustiirea a fost mai mare. Vor mai trece însă săptămâni, până ce se va putea știi și numele celor ce s'au prăpădit pe pământul american.

Vreme de iarnă în mijlocul primăverii. După o toamnă ploioasă, care a nimic recoaltele pretotindenea a economilor noștri și care a făcut imposibile prin multe locuri lucrările la câmp, a urmat o primăvară timpurie, frumoasă. Câmpiile au început a învezi, pomii au înflorit, încât ne credeam, că timpul vrea să ne dea îndărăpt, ceea-ce ne a luat astă toamnă. Bucuria ne-a fost însă prea de timpurie. În săptămâna trecută a început aerul să se răcească, iară pe Duminică dimineața ne-am trezit cu o zăpadă ca în toiu iernii. Ninsorea și viscolul, apoi pe urma lor înghețul au cuprins toată țara. După știrile institutului meteorologic din Budapesta mai tare a fost atins de vremea iernatică ținutul de pe amândouă malurile Dunării. Pe alocurea zăpada a fost de un jumătate de metru. Trenurile dincolo de Dunăre au fost împedecate în circulație. Strmele de telefon și telegraf au fost rupte de viscol și de răutatea zăpezii. Înghețul a nimicit recoalta grădinilor de pomi. Persecții, cireșii și vișinii și-au pierdut de estan podoba. Asemenea pagube se semnaleză și în podgorii, adică pe acolo pe unde a fost viile deja înmugurite. Norocul este că sămănăturile până acuma n'au suferit de tempeștățile extraordinare. Din toată țara mai puțin a suferit Ardealul, mai mult părțile nordice și apusene ale Ungariei. Institutul meteorologic din Budapesta în comunicatul său spune, că numai în anul 1850 a mai fost în April o zăpadă așa de mare. De fapt este un fenomen rar a vedea pomii înverziti, încărcati de zăpadă. Viscolul început Duminică este urmarea de presiunii, care la 11 April s'a observat în Anglia. Prognoza este, că aceasta depresiune se va rupe în două, anume o parte se va trage în sud către Italia, iară cealaltă va trece prin Maramurăș către Rusia. Ardealul deci probabil va fi scutit de o încercare mai grea, cu excepțiunea aceea, că în vreo câteva nopți se va reci aerul în mod simțitor.

MAI NOU.

A sosit congrua preoților arhidieceșani pe sem. I. 1913 — în 271663 cor. 14 fl.

Partea Literară.

Despre viața curată.

Indreptar pentru tinerii culți.

de

ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de

EMIL TATAR.

(Continuare).

Scopul mi-e să dezvolt și în tine față de păcatele trupesti greață, greață sănătoasă, căci să mă crezi, că și aceasta e un remediu eficace contra acestor păcate. De cumva aștepti să te surprind cu ceva destăinuri picante, trebuie să-ți spun, că te înșeli și poți să-mi așezi de-oparte cartea. Cele trei capitole următoare sunt foarte triste.

Iar de ți-s'ar naște bănuiala, că oare cuviincios e ca un preot să se ocupe și să scrie despre astfel de lucruri, cri, că iertat e să citească tineri onești astfel de expuneri, pentru liniștea ta adaug, că singur numai cunoașterea păcatului, pe nimeni nu l-a făcut păcătos. Dumnezeu, știi că e în tot locul de față, așa că toate le vede și toate le cunoaște. Nu este loc ascuns, nici între stelele lucitoare, nici în măruntaiele pământului, unde ai putea păcătui, fără ca Dumnezeu să nu știe. Dumnezeu e de față chiar și în locul torturilor în iad, căci doară puterea Lui a aprins focul cel nestins și tot puterea lui îl susține, precum susține și puterea regească pe banii țării nu numai școale, ci și închisori. Nu este blăstămăție săvârșită ori care să poată fi săvârșită de oameni, să fie ascunsă înaintea lui Dumnezeu. Și vezi, Dumnezeu, cu toate aceste, e mărginit de sfânt, cunoaște perfect păcatul, dar în aceeași vreme îl și cunoaște, nu se poate zice, că va și deveni păcătos. Chiar și sfinții au cetit și scris despre păcat, fără ca virtutea și sfințenia lor, să fi suferit din aceasta, cea mai mică știrbire.

Nici-decum nu voiesc să zic prin aceasta, că ocuparea cu păcatul, ar fi scutită de ori-ce primejdie.

Presupun din capul locului, că am de a face nu cu „băieți ușuratici“, ci cu tineri plini de entuziasm, cari vreau să cunoască adevărul, se știe disciplina și sunt conduși în citirea cărții de cea mai mare bună credință.

Nu cutez nimărui să-i dau sfatul, ca să cerce adevărul din cărți ce tractează chestiile sexuale. Cercetând în literatura medicală, inima mi-s'a strâns de dure, văzând din ce murdărie sunt siliți să cearnă adevărul candidații de medici. Paret Dachatelet și Ribbing tractează acest păcat cu mult simț moral, de altă parte Forel amestecă adevărul cu cele mai nerușinate josnicii. Nu vreau să zic că doar ar obveni în lucrările lui cuvinte grosolane și vătămătoare, nu, fără spiritul în care scrie e adese-ori animalic, iar sfaturile de-a dreptul murdare și respingătoare. E destul ca să înțelegi spunându-ți că primii doi sunt creștini, iar ultimul necredincios; faptul acesta explică destul de eclatant modul divers de a tracta obiectul.

Dar și medicii amintiți, cari tractează lucrul cu simț moral atât de delicat și alți savanți de rangul lor, au scris nu pentru tinerime, ci pentru oameni maturi, de știință și cu caracter încheșat. Trebuie să mărturisesc cu toată sinceritatea, că nu cunosc o singură carte medicală, pe care tinerimea ar pute-o ceti fără nici un pericol. Acesta încă a fost un motiv, care m'a îndemnat la scrierea cărții de față.

Cu toate că nici prin minte nu-mi trece, ca să deșept curiositatea păcătoasă a oarecuiva, totuși cunoscând slăbiciunea naturei omenesti, te rog cu tot deadinsul, înfrânăți fantasia și-ți stârnește intențiune curată: singur numai adevărul îl caut!

Și acum putem să ne întoarcem la obiectul nostru.

*

Dacă voim să înțelegem firea intimă a lucrurilor, înainte de toate trebuie să facem o privire în organismul omenesc. Aceasta cu atât e mai de lipsă să o facem, cu cât generațiunea cultă de azi știe o mulțime de lucruri; începând dela diferitele speții de insecte, până la corpurile cerești cunoscute multe de toate, numai pe sine însuș, organismul său trupesc și sufletesc nu-l cunoaște. Nu e mirare apoi, că comite o mulțime de păcate și nesărâmbes contra sănătății sale trupesti și sufletesti.

Omul se compune din două părți din trup și suflet.

Firul ce unește până suntem în viața pământească, sufletul cu lumea esternă este trupul. Sufletul, în viața aceasta, nu poate comunica direct sau nemijlocit cu lumea; până acum încă nu s'a aflat telegrafia fără sârmă între suflet și lume. Cu alte cuvinte, în starea în care ne aflăm până suntem în viață, sufletul e avizat la serviciul sau nemijlocirea trupului, fără de aceasta nu poate lucra nimic.

Diferitele părți și organe ale trupului însă, nu sunt de-o potrivă de importante pentru suflet. Astfel, stomachul bun, plămânii tari, mușchii elastici sunt de însemnătate pentru întreg omul, sufletul însă are lipsă în rândul prim de simțuri, iar legătura, ce împreună sufletul cu simțurile e sistemul nervos. Acesta formează puntea de comunicare a sufletului cu lumea și e partea cea mai delicată, ba am putea zice, cea mai spirituală a organismului omenesc.

Din ce constă sistemul nervos? Părțile constitutive ale sistemului nervos sunt 1. creerii mari, așezați în partea dinainte și deasupra a craniului; 2. creerii mici, așezați în partea dinapoi; 3. măduva spinării, care se întinde în canalul sirii spinării. Toate aceste sunt în legătură așa încât se pare că formează la oaltă un singur creer. Aceasta e partea centrală a sistemului nervos.

Din acest punct central, se ramifică în întreg corpul conductorii, pe cari li numim nervi și încă 12 perechi de nervi din creurul mare, 31 perechi din măduva spinării.

Nervii sunt fire care samănă cu ața, în creeri la începutul ramificației lor, precum și în diferitele părți ale trupului unde se sfârșesc, nervii sunt atât de delicați, încât pentru ochii omenesti sunt imperceptibil. Fie-care părțica și organ de a trupului stă în legătură prin nervi cu creerii și măduva

spinării. Aceasta e pe scurt partea anatomică a sistemului nervos.

Se impune întrebarea, ce chemare are sistemul nervos?

La întrebarea aceasta ne dă răspuns biologia.

Nervii au menirea importantă să mijlocească simțirea și mișcarea.

În trup deosebim două feluri de mișcări, una neatârnatore de voința noastră, cum e mișcarea inimii, a stomachului și alta ce depinde dela voință, cum e de pildă, mișcarea mâinii, a piciorului, ori a limbii. Nu este însă în organism mișcare independentă de nervi; ambele feluri de mișcări amintite mai sus, atârână dela sistemul nervos. — Ce privește simțirea, aici trebuie să o luăm într'un înțeles mai larg, adecă totaceea ce influențază din afară, prin simțuri, ori din lăuntru, asupra nervilor, se cheamă simțire.

Sistemul nervos se aseamănă foarte potrivit cu un stabiliment de electricitate destinat spre telegrafare, ori telefonare. Gara centrală e creurul, gările esterne sunt singuraticile simțuri, organe și membre. Sârmele ce leagă gările le împreună sunt nervii. Precum știm sârmele poartă puterea electrică, mijlocesc telegrafarea și telefonarea. Aceasta o îndeplinesc și nervii; tot aceea ce influențază asupra trupului o telegrafează creerului și prin creeri sufletului, prin mijlocirea creerilor aduc în activitate mușchii, oasele și membrele.

E o lege generală biologică, că simțul, organul sau partea aceea a trupului, a cărei nervi s'au nimicit încetează de a mai funcționa, cu alte cuvinte, o astfel de parte bolnavă a organismului, nu mai simte, nu se mai poata aduce în mișcare; dacă spre es. nervul ochiului, care mijlocește vederea, se nimicește, urmează orbire nevindecabilă; dacă s'au înțepenit nervii din picioare; piciorul nu-l mai putem mișca, nu-l mai putem folosi.

Prin urmare *sistemul nervos sănătos e o condiție primordială a trupului sănătos; ba mai mult, sistemul nervos sănătos e și o condiție sine qua non a sănătății sufletului.*

Nici un artist nu poate cânta la o vioară sau pian lipsit de strune; astfel și sufletul fără nervi nu poate comunica cu trupul, ba nu are nici o condiție despre el, cu atât mai vârtos despre lumea eternă.

E evident deci, că sistemul nervos e un mijloc, un instrument indispensabil al sufletului, astfel stând lucrul e limpede, că nu poate fi indiferent nici aceea, că în ce stare se află acest instrument indispensabil.

Ori-ce morb trupesc influențază asupra sufletului. Cred că-ți aduci aminte, dacă ai fost vre-odată morbos, ce față acră făcea, partea mai nobilă a ființei tale: sufletul, deși nu el era bolnav, ci prietinelui lui cel bun trupul. În mod deosebit se observă aseasta, când e vorba de boală de nervi; în cazul acesta sufletul suferă, se poartă așa de stângaciu, încât îți vine să crezi, că sufletul e cuprins de boală și nu sistemul nervos, — de sine înțeles că sufletul fiind spirit, fizice nu poate fi morbos.

(Va urma)

Maurice Maeterlinck.

Pasărea albastră.

Piesă feerică în cinci acte și zece tablouri.

Traducere de
VALERIU CRIȘAN.

(Continuare).

Z. (cu o mânie spontană) Natural, că și a zahărului!.. Nu-mi plac întrebările ce-s de prisos... Sufletul zahărului cu nimica nu-i mai interesant, ca a linteii... Iată vă dau vouă aceea, ce vă pot ajuta în căutarea Pasării albastre.. Știu, că inelul și calul fermecat v'ar putea aduce mai mari servicii, dar am pierdut cheia dela magazin, în care îi țin pe ei... Îi drept, era să-mi uit... (arată spre diamant) Dacă îl întoarceți așa, puțin în partea asta, atunci și-se înfățișează trecutul... Dacă îl suciți mai tare, vi-să înfățișează viitorul... E o sculă foarte ciudată, ce ziceți? Și o poți manipula ușor, nu face zgomot.

T.: Tata mi-o ia...

Z.: Nu o va vedea, până când porți pe cap căciula, nime nu-l poate vedea... (Vrei să probăm! Pune căciula pe capul lui T.) Ei acum întoarce puțin diamantul... Numai odată să învârți și apoi... (Abia învârte odată și toate să schimbă. Zâna devine o prințesă frumoasă; bolovanii, din cari a fost zidită casa, strălucese în o culoare de safr, după aceea par străvezii și lucesc cu o lumină orbitoare, ca cele mai prețioase diamante. Mobilarul sărăcăcios să schimbă; masa pare o masă de marmoră; ceasul clipește din numeri și surăde cu un zimbet suveran, până când într'aceea ușa ceasului de părete să deschide și din ea es ținându-se de mână orele, cari erau închise și răd, apoi se prind în horă, la auzul unei muzici sublime. (T. tresare și arătând spre ore întrebă:)

Tylyl: Cine sunt acestea dame frumoase?

Z. Nu te teme de ele, acestea sunt orele vieții tale, cari acum sunt fericite, că au putut fi vizibile pentru câteva momente.

T.: Și de unde e aceea, că păretele e așa de luminos?... Au doar sunt din zahăr, sau din pietri scumpe?..

Z.: Fiule, toate pietrele sunt pe o formă și toate pietrele sunt pe o formă de scumpe; dar oamenii cunosc încă foarte puțin.

[Intr'aceea scena aceasta feerică ține și mai departe. Sufletele pânilor, în forma unor figuri grase, îmbrăcate în tricouri de culoarea cojii pânilor, cu fețele speriate și pline de făină sar afară din dulap și încunjură masa, unde le ajunge Focul și îmbrăcându-le în haine albastre, mai apoi roșietice le alungă, până când într'aceea răzând cu hohot fuge în dreapta și în stânga.]

T.: Ce-s figurile aceste hâdoase?..

Z.: Nu te teme de ele, sunt sufletele Pânilor, acum să folosesc de împărăția dreptății și ies afară din dulap, unde au fost strâmtorite până acum.

T.: Dar roșul acela, ce miroasă așa de urt ce e?

Z.: Pst... Nu vorbi așa tare, e Focul... Și focul nu știe de glumă...

[Scena aceasta feerică ține și mai departe. Cânele și măța, cari durmeau până

acum lângă dulap, încep să facă larmă, mai apoi dispar prin o ușă laterală și în locul lor vin alte două persoane unul cu fața de cățal, iar celalalt cu fața de motan. Pe cel cu fața de cățal, pe care de acum înainte îl vom numi Câne — să aruncă la Tylyl, îl îmbrățosează și-l gugulește. Cel cu fața de motan — să-l numim simplaminte Măța — mai întâi se pieptănă, își spală mâinile, își netezește mustățile și numai după aceea se apropie de Mytyl.

Cânele [de bucurie sare, latră, răstoarnă totul, e aproape insuportabil cum se poartă] Scumpul meu stăpân, bunul meu!.. În sfârșit îți pot vorbi și eu... Am atâtea de spus!.. Până acum înzădar lătram, mișcam din coadă... Nu m'ai înțeles... Dar acum!.. te îmbrățosez, te sărut. Ah, cum te iubesc, cum te iubesc... Vrei să-ți arăt ceva?... Un lucru frumos și plăcut?... Vrei să umblu în cap?... Sau să joc pe sfoară?..

T. (cătră zână) Cine-i domnul acesta cu fața de căne?..

Z.: Nu-l vezi?... E sufletul cănelui tău, alui Tylo, pe care tu la-i eliberat...

Măța (merge la Mytyl și cu eleganță îi întinde mâna) Bunăziua d-șoară. Cum vă simțiți acum dimineața?

M.: Bunăziua dle [cătră zână] Cine-i dl acesta?

Z.: Doar îl poți cunoaște. Sufletul măței tale, a Tylettei, îți întinde mâna... Îmbrățișează-l...

Cânele (dă la o parte măța) Și eu! Și eu!.. Și eu vreau să îmbrățosez pe mica mea stăpână... Și pe sorioara ei... Și pe toți. Pe întreaga lumea... Ah, cum mă bucur, de aici înainte ne vom petrece mai bine... Spăriu pe Tylette... Hu! Hu! Hu!

Măța: N'am onoare a vă cunoaște.

Z.: (cu bățul ei fermecat amenințând pe căne) Nu te astâmperi! Dacă nu tăci îndată îți detrag cuvântul și vei rămânea mut pentru totdeauna.

[Scena aceasta ține și mai departe. Roata de tors începe să se învârte cu o iuteală mare. În colțul celalalt apeductul începe să cânte o arie plăcută, preface în o fântână arteziană, imprăstie raze colorate, care aruncă boabe de smarald și pietri scumpe. După acest vâl se aude plânsul unei copile, care e sufletul apei. Ea de aici înainte să va lupta cu focul.]

T.: Iar doamna asta udă de apă?..

Z.: Nu te teme de ea, e Apa, care să varsă din apeduct. [Oala cu lapte să varsă pe masă, cade și să sparge, și din balta aceea, să ridică ca o stafie o figură omenească.]

T.: Cine-i persoana asta îmbrăcată în alb, care se teme așa de tare?..

Z.: Laptele, care și-a spart oala...

[Căpățina de zahăr, ce era până acum lângă dulap, începe a crește, rumpe hârtia, din care ese o figură simpatică, jumătate albă, jumătate albastră și cu un zimbet pe buze să întoarce spre Mytyl.]

M.: Ce vrea omul acesta?

Z.: E sufletul zahărului.

M.: (liniștită) Are și zahăr de cartofi?

Z.: Are buzunarele pline și degetele îi sunt de zahăr.

[Lampa cade de pe masă și îndată ce ajunge pe pământ, flacăra să albește și să schimbă într'o copilă fermecătoare. Poartă vâluri străvezii și stă nemicală, cașicum ar ar fi în extaz.)

T.: Aceasta-i regina!

M.: Sau însuși Preacurata!

Z.: Nu scumpii mei, asta-i Lumina.

[Vasele fac un zgomot asurzitor. Dulapul de haine să deschide și es din el haine de toate colorile. Pintre ele să plimbă și zdrențele, venite din pod. Deodată să aude, că cineva bate de trei ori în ușa din dreapta].

T. (mirat) E tata! A auzit zgomotul.

Z.: Invârte îngrabă diamantul... Dela stânga spre dreapta. [Tylyl sucește repede diamantul] Nu așa repede! Pentru Dzeu!.. Deja e târziu... L'ai sucit prea repede! Acum n'au timp să-și ocupe locul lor cel vechiu și pentru asta v'om avea acum neplăceri.

[Zâna să preface iarăși în o femeie bătrână, lumina păreților se schimbă, orele întră ceas, roata de tors se oprește etc. În vâlmășala aceea, până când Focul căută cuptoriu, o Pâine, care nu încapă în dulap, începe să plângă și să zbiere].

Z.: Dar ce ai?

Pâinea (plângând) Nu încap iarăși în dulap.

Z. (se pleacă spre dulap) Cum să nu încapi, ba încapi. [Indeasă pâinile celealalte] Strângeți-vă mai laolaltă Faceți puțin loc. Iarăși bate cineva la ușe).

(Va urma).

Posta Administrațiunii.

Am primit și chităm abonamentul dela: *V. I. Berettyódeda*. Nu e nici o greșală. — În anul 1909 și 1910 nu am primit nimic, deci au ramas în restanță. Cu plățirea ce ați făcut apoi în 19/6 1911 s'au achitat anii restanți 1909 și 1910 și au ramas în restanță anul 1911, la care s'a adaus și 1912, când încă nu ați trimis nimic. În Februarie (20) anul acesta ați trimis 9, nu 14 Cor. și cu aceste s'a plătit semestrul prim din 1911 și au ramas mai departe în restanță sem. 2-lea din 1911 și întreg anul 1912 și acum sem. 1-iu din 1913. — *V. Sz. în Beréd*. Binevoiește a ne face cunoscut numele de până aci al comunei, căci altfel nu-l aflăm în registre. Numerii ceruți îi vom trimite și celealalte dorinți încă le vom implini toate, dar Vă rugăm, să ne trimiteți și ceva bani. Iară pentru trecut, să ne spuneți barem, la cine și unde să ne adresăm? — *V. B. în Somdly*. Foaia merge pe adresa greșită; dar acum s'a îndreptat. — *Bársăul de jos* pe 1913 sem. 1-iu. Anii 1911 și 1912 sunt plătiți, dar în 1909 — nu ați trimis nimic. Așteptăm achitarea lui. — *Dumbravă* (tr. Reghin) pe 1913. — *Săsari* pe 1913. — *Mikószilvás* pe 1911 și 1912. — *Chiheriul de jos* pe 1906—1/3 1910.

BIBLIOGRAFIE.

Pentru teatrale dela sate cea mai potrivită piesă e

O vișoară,

piesă populară în 3 acte de *Octavian Prie*. Umorul sănătos și motivele luate din viața noastră ardelenescă o fac una dintre cele mai atrăgătoare opere teatrale. S'a predat pretutindenea cu mare succes. Se află de vânzare la *Librăria seminarială din Blaj* (Balázsfalva) și costă 60 fil. plus 5 fil. porto.

„Misterul Poetului“ de Antonio Fogazaro, cel mai splendid roman al marelui scriitor italian cu renume mondial, în care se zugrăvește într'un mod fermecător iubirea platonice și curată a două suflete, pe cari însuși Dumnezeu ei le predestinează, ca să fie unul al celuilalt.

„Misterul Poetului“ între literatura de bălciu, cu subiecte banale, imorale, ce începe a se crea și la noi, apare ca o splendidă carte cu pagini de-o frumusețe neîntrecută, pe care o poate citi, ba chiar e bine s'o citească, fiecare domnișoară și fiecare tinăr cu suflet curat și dornic de-o iubire senină și imaculată.

„Misterul Poetului“ până acum a fost tradus aproape în toate limbile europene și a avut pretutindeni un succes uriaș. Zeci și zeci de mii de exemplare s'au desfășurat din cartea aceasta prețioasă și plină de farmec.

La noi a tradus-o domnul D. Tomescu, redactorul „Luminii literare“, într'o limbă plină de poezie și neaoșă românească.

„Misterul Poetului“ a apărut în editura „Librării Naționale“ S. Bornemisa din Orăștie și se poate comanda pentru suma de cor. 2— franco.

Să poate afla la Librăria seminarială din Blaj 2 cor. fco.

1. Teologia dogmatică fundamentală de **Dr. V. Suciu prof.**
vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5·30
vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5·30

2. Teologia dogmatică Specială.
vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația.* fco. 7·30 cor.
vol. II. *Sacramentele și Bshatologia.* fco. 7·30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1·50
Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din cassele bisericești pentru biblioteci. — Să află de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I. Didactică pastorală f. 8° 408 pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica f. 8° 586 pag. 5·40 cor. Sunt indispensabile fiecărui preot.

Se pot primi dela Librăria Seminarului teol. gr. cat. din Blaj cu prețul 9·50 cor.

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeanu* reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la Librăria sem. teol. gr.-cat din Blaj. — Prețul tabloului cor. 1·50 fil.

Propise de caligrafie pentru esamene — 100 bucăți cor. 1·30 — frco.

La Librăria sem. Blaj.

A eșit de sub tipar:

Regulament pentru organizarea învățământului în școlile primare din Arhidieceza r.-cat. română.

Se află de vânzare la Librăria Seminarială din Blaj. Prețul 2 cor.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**
Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

Restaurantul Wachsmann:

Mâncări alese și bine pregătite.
Vinuri gustoase și ieftine.
Prânzișorul zona 20 fileri.
Abonament lunar ieftin.

□

La cerere trimite acasă:

Vin de masă: litru dela 1—1·60 cor.
Bere „Bock“ după Mărțișor, sticla 40 fil.
„**Trei stejari:** deschisă, sticla 36 fil.
Apa „Lidya“ sticla 8—12 fileri.

(24) 6—?

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.
recomandă

Asigurări împotriva focului
pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plăți simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1911 . . . . . K. 5,275,798·23
Capitale asigurate pe viață achitate . . . . . 5,146,556·36
Starca asigurativilor cu sfârșitul anului 1911 } foc „ 127,763,744—
} viață „ 10,931,822—
Fonduri de întemeiere și de rezervă . . . cor. 2,520,492—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(18) 22—?

In atențiunea Onoraților Preoți!

Vinul de care aveți lipsă pentru sfintele Paști, Vă rog a-l procura exclusiv numai dela proprietarul de vii,

Petru Benea din (Șiria) Világos
comitatul Aradului

căci e Român și Vă trimite numai

vinuri bune de deal

pentru a căror manipulare curată e distins cu medalie de argint. Expediază în butoaie de imprumut pe timp de 2 luni, pe lângă următoarele prețuri:

Vinuri vechi: Rizling 86 fil.; alb desert 82 fil.; Roșu de Ménes 100 fil.

Vinuri noi: Rizling 68 fil.; Șiller 66 fil.; alb de masă 64 fileri.

Prețurile sunt semnate după litru. Să expediază dela 50 litri în sus în butoaie; iar în jos în sticle. Sticlele nu să dau imprumut, ci să compută în bani, luându-se în rambursă deodată cu prețul vinului.

(22) 10—14